'Lockere' patiënten in de tandartsstoel

Achtergrond - 24 september 2018 - Auteur: Ingrid Bosman

Het tekort aan tandartsen in Nederland blijft oplopen. Onder de buitenlandse collega's die soelaas bieden zijn Duitsers nog altijd in de meerderheid, al doet de vorig jaar ingevoerde taaleis de animo geen goed. Duitsers die wel bereid zijn die hobbel te nemen, vinden een ander type patiënt in de stoel: "Mensen zeuren hier minder."

In enthousiaste bewoordingen schetst bemiddelingsbureau TMI op de website wat Duitse tandartsen over de grens te wachten staat. "Nederland staat bekend om zijn openheid en tolerantie", meldt de website onder meer. "Hier tellen prestaties, niet waar je vandaan komt."

Dat ligt een tikje genuanceerder, heeft aanstaand praktijkhouder Nancy van Deursen (46) ondervonden. In de praktijk in het Brabantse Someren waar ze als assistente en angstcoach nu samenwerkt met tandartsen die oorspronkelijk uit Iran, Irak en Spanje afkomstig zijn, bespeurt ze onder patiënten regelmatig een voorkeur voor de Spaanse collega. "Zeker voor oudere dorpsbewoners voelt Europa blijkbaar toch meer vertrouwd dan het Midden-Oosten."

Voor de nieuwe praktijk die ze volgende maand met een compagnon opent in buurdorp Overloon – en waar ook de tandartsen uit Irak en Spanje aan de slag gaan - zoekt ze nog een nieuwe tandarts erbij. Haar hoop is gevestigd op Duitsland. Niet omdat Van Deursen ("Diversiteit is een uitdaging") haar oren wil laten hangen naar de stemming onder patiënten, zoals ze benadrukt, "maar voor de balans."

Snel ingeburgerd

Ze verwacht dat een Duitser snel zal zijn ingeburgerd in de praktijk in Overloon, dat het nu nog zonder tandarts moet stellen. Het dorp ligt op minder dan een half uur autorijden van de grens. "Veel mensen doen boodschappen in Duitsland. De mentaliteit komt overeen. Van een Duits accent kijkt hier niemand op." Een Nederlandse tandarts is sowieso niet te vinden, heeft Van Deursen gemerkt. De enige die reageerde op de vacature vond Overloon uiteindelijk toch te veel in de periferie liggen.

> Beroepsorganisaties dringen al jaren aan op meer opleidingsplaatsen.

Het tekort aan tandartsen is in Nederland al jaren een probleem. Er gaan meer tandartsen met pensioen (zo'n 300 per jaar) dan er worden opgeleid (259 in 2017) en die afgestudeerden gaan bovendien lang niet allemaal fulltime werken. Beroepsorganisaties dringen aan op meer opleidingsplaatsen. Een pleidooi dat deze zomer werd onderstreept door onderzoeksbureau Panteia, met het advies aan de minister van medische zorg om de capaciteit met de helft uit te breiden tot 390 opleidingsplekken. Dit rapport werd door experts echter bekritiseerd om zijn opzet. Minister Bruins wil nu een vervolgonderzoek door het zogeheten Capaciteitsorgaan. Terwijl dat in 2013 al adviseerde om de instroom in de opleiding op te hogen naar 287.

Steden populair

Ondertussen is het aandeel tandartsen met een buitenlands diploma volgens cijfers van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde KNMT gestegen tot 16 procent, oftewel 1400 van de bijna 9000 tandartsen. Duitsers (244) en Belgen (243) zijn in de meerderheid. Een van de bemiddelingsbureau's die Duitse tandartsen werven voor vacatures in Nederland is TMI, met het hoofdkantoor in Amsterdam en vestigingen in onder meer Mönchengladbach. TMI heeft vooral banen in de aanbieding aan de oostgrens van Nederland, van Groningen tot Limburg. Deze zijn moeilijker vervulbaar door Nederlandse tandartsen, die zich liever in de (Rand)stad vestigen.

Amsterdam, Den Haag en Utrecht spreken ook bij menig Duitser in eerste instantie meer tot de verbeelding, volgens woordvoerder Alexander Lamprecht, die zelf ook uit Duitsland komt. "Maar de oostelijke regio heeft weer het voordeel dat je sneller in Duitsland bent, voor bijvoorbeeld familiebezoek", zegt hij. "Of dat je eerst een tijdje kunt pendelen. Er zijn ook wel kandidaten die dat doen, al is een verhuizing natuurlijk het beste om de taal helemaal onder de knie te krijgen."

Taaltoets remt instroom

Over het aantal Duitse tandartsen dat door bemiddeling van TMI in Nederland aan de slag is gegaan laat Lamprecht zich desgevraagd niet uit. Hij bevestigt wel dat de instroom is gedaald door de taaltoets die sinds vorig jaar verplicht is. Kandidaten moeten Nederlands spreken op B2/C1-niveau om in aanmerking te komen voor inschrijving in het BIG-register, waarin bevoegdheden van zorgverleners zijn vastgelegd.

Lamprecht, die zelf in Utrecht woont, benadrukt dat kandidaten een duidelijke ambitie moeten hebben om de stap te zetten. Zijn eigen zus is ook tandarts en hoewel hij bij haar 'een voorzichtige interesse' bespeurt om haar broer naar Nederland te volgen, zal Lamprecht niet proberen haar over de streep te trekken.

“Als de motivatie niet in jezelf zit moet je er niet aan beginnen.”

> 'In Duitsland was je na een behandeling uren bezig met papierwerk'

Vaak wordt de Duitse trek naar Nederland toegeschreven aan een overschot aan tandartsen in Duitsland. Daarvan is echter geen sprake, meldt de Bundeszahnärztekammer (BZAK) desgevraagd. In Duitsland zijn bijna 72.000 tandartsen als zodanig werkzaam. Eind vorig jaar stonden slechts 1068 tandartsen als werkloos geregistreerd. In de grensregio’s wijkt de verzorgingsdichtheid met een tandarts per 1000 tot 1400 inwoners niet af van het landelijke beeld. De trek naar de steden die ook onder Duitse tandartsen groeit, evenals de vergrijzing, kunnen volgens de BZAK op termijn ook in het buurland juist voor een tekort zorgen.

Vooralsnog blijft Nederland vooral aantrekkelijk doordat het inkomen van tandartsen er hoger ligt. Ook hebben ze meer inspraak - in bijvoorbeeld behandelmethoden en de keuze van apparatuur en materiaal. Lamprecht van wervingsbureau TMI: “De managementstijl is in Duitsland strikter. We horen van kandidaten dat ze de Nederlandse praktijk als moderner ervaren. Dat geldt ook voor de sfeer. De cultuur is informeler, minder hiërarchisch.”

Minder bureaucratie

Tandarts Ingo Rabenstein (47) vond vooral de beperkte hoeveelheid bureaucratische rompslomp een verademing. “In Duitsland was je na een behandeling uren bezig met papierwerk. En elke kroon en brug moest je aanvragen bij de verzekering.” Rabenstein, die ook in Spanje heeft gewerkt, heeft nu bijna 15 jaar een praktijk in Enschede. Hij studeerde in het buitenland, deed staatsexamen in Duitsland en ging aan de slag in Ochtrup, in de praktijk van een Nederlandse tandarts. “Een beetje zat van de regels” in Duitsland stak hij tenslotte na een intensieve cursus Nederlands de grens over. Dat wil zeggen: als tandarts, want hij woont nog steeds aan de Duitse kant. “Mijn vrouw zegt dat ik meer Nederlander ben dan Duitser.”

De omgang met zijn cliënten ging hem van meet af aan makkelijk af, zegt Rabenstein. Van de mondigheid waar Nederlandse patiënten bekend om staan had hij geen last. Eerder was er sprake van het tegendeel: “Mijn indruk is dat mensen hier veel minder zeuren dan in Duitsland.” Lachend: “Maar dat kan ook komen doordat ik ondertussen zelf meer ervaring heb.” Zijn advies aan Duitse collega’s die de stap naar Nederland overwegen: “Je geen twee keer bedenken. Gewoon doen.”

Nancy van Deursen, die na 26 jaar in loondienst als assistente nu zelf een praktijk

gaat bestieren, is benieuwd wat een Duitse tandarts zal inbrengen. Want de geboren Limburgse mag dan zijn opgegroeid met Duitsland naast de deur, “ik ken geen enkele Duitser.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/28103/lockere-patienten-in-de-tandartsstoel